

Vir bonus dicendi peritus

ARITZ GALARRAGA

Penelope bere gelatik jaitsi da jauregiko areto nagusira. Kantari bat dago bertan ezkon-nahi taldea entretenitzen, heroi greziarrek etxera bueltako bidaian jasaten dituzten gorabeherak kantatzen. Gai hori ez duenez gustuko –oroï bere senar Ulises ez dela oraino Troiatik itzuli–, beste gai bat aukera dezaten eskatzen die, baina une horretan berean Telemako seme gazteak moztzen dio: “Ama maitea, joan zaitetz etxe barrura eta egin itzazu dagozkizun lanak. Kontakizuna gizonen esku egongo da, hots, nire esku. Nirea da, beraz, etxearen gobernua”. Eta goiko solairuko gelara erretiratzeko da Penelope. Gizonezko batek emakumezko bat isilarazten duen lehen adibide dokumentatua litzateke pasarte hori, Homeroren *Odisea*-n agertu zena, orain ia hiru mila urte. Gizonezkoek emakumezkoak isilarazteak ez du etenik izan gaur egunera arte. Mary Beardek azaltzen digu, zeinen sakonki dauden barneratuta emakumeak isilarazteko mekanismoak mendebaldeko kulturaren, eta zeinen aspalditik: diskurtso publiko eta oratoria maskulinitasuna genero gisa definitzen zuten praktika eta gaitasun eskusiboak ziren, gizentasunaren ezaugarri definitiboak. Erromatarren garaian jada, non eliteko hiritarrak eslogan honen arabera definitzen ziren: *vir bonus dicendi peritus*, alegia, diskurtsoan abila den gizon on bat. Ondorioz, publikoan hitz egiten zuen emakume bat ez zen, definizioz, emakume.

Asko dira zutabeotan agertu diren emakumezkoak, Annie Ernaux, Marie Darrieussecq, Marta Sanz, Hannah Arendt, Agnes Heller, Ingeborg Bachmann, Marisa Madieri, Irene Nemirovski, Agota Kristof, Natalia Ginzburg, ikasturte honetan bakarrik. Baina ez aski. Gehiago izango dira hemendik aurrera. Eta horrek ekarriko du gizonezkoak gutxiago izatea. Aldaketa guztiek dakartzate irabazleak eta galtzaileak. Eta aldaketa honetan gizonezkoak dira galtzaile, gizonezkoak gara. Guztiok irabazle izateko, bistan da. ●

Txillardegia

Jose Luis Alvarez Txillardegiren heriotzaren 10. urteurrenean, hainbat ekitaldi antolatu dituzte; tartean, prentsan argitaratu zituen kroniken liburua aurkeztu dute. Urtero legez, haren omenez elkartu ziren Donostiako Txillardegia plazan, Txillardegia Udal Liburutegia herri ekimenak antolatuta.

Esklerosia

Esklerosia anizkoitza sortzen duen birusa aurkitu du ikerketa batek: mononukleosiaren berbera da. Harvardeko Unibertsitateko zientzialari talde batek ondorioztatu du “seguruenerik” Epstein-Barr birusak eragiten duela. Gaixotasun degeneratiboa saihesteko aurrerapausotzat jo dute.

Indarkeria matxista

Urtarrilaren 10ean 38 urteko emakume bat hilik aurkitu zuten Tuteran, indarkeria zantzuak zituela. Haren bikotekidea desagertuta egon zen, baina jendarmeez Bodeletik gertu atzeman zuten azkenean. Iaz indarkeria matxistaren eraginez bost emakume hil zituzten Euskal Herrian, eta 2003. urtetik jada 112 dira eraildako andreak.